

Valja također upozoriti na još nešto: u nazivu zajednica, a tako i drugih organizacija, dobro je ispred imena mjesta dodati riječ *grad*, pa bi potpun i ispravan naziv glasio npr. *Zajednica fizičke kulture grada Zagreba*, a ne *Zajednica fizičke kulture Zagreb*. Ovo je uzrokovano sve češćom uporabom posvojnog genitiva vlastitog imena u nazivima (npr. *Zajednica zdravstvenih ustanova Hrvatske*, *Društvo za tehniku zavarivanja Hrvatske*) umjesto posvojnog pridjeva izvedenog od vlastitog imena, koji se gdje gdje sačuvao (npr. *Hrvatsko stenografsko društvo*, *Hrvatsko prirodoslovno društvo*).

Da bi se izbjegao genitiv, koji se kadšto osjeća nepriličnim počeo se upotrebljavati nominativ kao i u spomenutom primjeru *Interesne zajednice za kulturu Zagreb*, što u nekim nazivima može dovesti do zabune jer je npr. naziv *Zajednica kulture Zagreb* strukturno istog tipa kao i npr. *Ugostiteljsko poduzeće »Split«* ili *Trgovačko poduzeće »Slavonija«* u kojim nazivima (jer se gdje gdje pišu i bez navodnika) riječi *Split* i *Slavonija* ne odnose na grad odnosno pokrajinu, nego su nazivi tih poduzeća. Da bi se otklonila i najmanja mogućnost zabune, potrebno je dodati u naziv *grad*, kao što to već postoji u nekim nazivima (npr. *Društvo arhitekata grada Zagreba*). A i jedan i drugi savjet moguće je još uvijek prihvatiti budući da se nazivi na koje se oni odnose nisu do sada toliko proširili da ih ne bi bilo moguće ispraviti.

Marko Samardžija

DVIJE TUĐICE KAO ŠAHOVSKI NAZIVI

U nas se malo pisalo o hrvatskom šahovskom nazivlju: u šahovskoj literaturi nika-ko, u jezičnoj samo usputno. Posljedica je toga da jezik u tekstovima o šahu nije besprijekoran (na to je upozorio Ljudevit Jonke u »Šahovskom glasniku« hr. 10, 1969.), a upotrebljavaju se i neki barbarizmi.

Takav je barbarizam i *c a j t n o t*.

Cajtnot je riječ njemačkog podrijetla, a znači *vremenski škipac*. Svaka je turnirska partija, naime, vremenski ograničena: šahist mora povući određen broj poteza u zadano vrijeme. Ako to ne učini, gubi partiju. Tako se kadšto događa da mora odigrati mnogo poteza za malo vremena. U tom slučaju govorimo o vremenskom škipcu.

Ljudevit Jonke upozorio je u svojoj knjizi *Književni jezik u teoriji i praksi* na čestu upotrebu te riječi: »U izvještajima sa šahovskih turnira u našim novinama dosta često nalazimo kako je neki igrač došao u *cajtnot*, pa je povukao pogrešan potez i izgubio partiju. Treba zaista biti šahist i poznavalac njemačkog jezika te znati da njemačka riječ *Zeitnot* znači isto što i naš vremenski škipac ili, još jednostavnije, oskudica vremena. Ako to nismo, pa želimo pogledati npr. u Hurnov »Njemačko-hrvatski riječnik« iz 1954, koji ima 697 strana, ili u Ristić-Kangrgin »Nemački-srpskohrvatski rečnik« iz 1936, koji ima 1794 strane, doživjet ćemo neugodno iznenađenje da se ta riječ iz šahovske terminologije i ne nalazi u tako golemim riječnicima. Pa što da onda radi naš obični čitalac u selu i gradiću?« (2. izd., Zagreb, 1965., str. 408.)

Pa ipak, unatoč Jonkeovom upozorenju, *cajtnot* ne samo što nije iščezao, nego se upotrebljava gotovo još češće. Nekoliko će primjera to potvrditi.

»Šahovski glasnik«, jedini hrvatski šahovski časopis, ima u svakom broju bar jednom riječ *cajtnot*: »Težak previd, iako nije bio u *cajtnotu*.« (Br. 7, 1970.)

»Geller se izvlači, dolazi čak u nadmoćnu poziciju, no prihvaća retni zbog strašnog *cajtnota*.« (Br. 8, 1971., str. 208.)

»Na to ih je natjerao ne samo obostrani *cajtnot*, već i dinamička ravnoteža pozicija.« (Br. 1, 1974., str. 10.) »U *cajtnotu* ermi sam sebi postavlja zamku.« (Br. 3, 1974., str. 98.)

Treba spomenuti da se *cajtnot* upotrebljava katkada i u nešahovskim tekstovima.

Prije desetak godina pokazao je Stjepan Babić kako se, zahvaljujući modi, riječ